

ЗАТВЕРДЖЕНО
Методичною радою
університету
від 26.02.2020
(протокол №5)



Силабус
навчальної дисципліни
Професійна етика практичного психолога
2025-2026 навчальний рік

Освітньо-професійна програма: Психологія тренінгової роботи.

Спеціальність: 053 Психологія

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Рівень вищої освіти: II рівень

Викладач (і)	Стрільчук Оксана Володимирівна
Посилання на сайт	https://fppom.bdpu.org.ua/kafedra-psyhologiyi/
Контактний тел.	0963048251
E-mail викладача:	bumby@ukr.net
Графік консультацій	Четвер 13.00-14.00/субота 12.00-13.00 через тиждень

Обсяг курсу на поточний навчальний рік (заочна форма навчання):

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
3/90	12	12	66	іспит

Семестр: осінній

Мова навчання: українська

Ключові слова: етика, етична свідомість, етичні принципи, етичні норми, професійна етика психолога-тренера.

Мета курсу: сформувати у здобувачів вищої освіти етичну свідомість, професійну відповідальність та здатність застосовувати етичні принципи й норми у психологічній практиці.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є етика професійної діяльності практичного психолога.

Компетентності та програмні результати навчання:

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
---	-------------------------------

<p>ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.</p> <p>ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p> <p>ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p>ЗК8. Здатність розробляти та управляти проектами.</p> <p>ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.</p> <p>ЗК10. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.</p> <p>СК2. Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.</p> <p>СК3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового</p>	<p>ПР1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.</p> <p>ПР2. Вміти організувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.</p> <p>ПР3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.</p> <p>ПР4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.</p> <p>ПР5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.</p> <p>ПР6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.</p> <p>ПР7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.</p> <p>ПР8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.</p> <p>ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.</p> <p>ПР12. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.</p> <p>ПР13. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.</p>
---	--

дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.

СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК11. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

Змістовий модуль 1.

ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА ПСИХОЛОГА

Тема 1. Предмет і завдання професійної етики психолога. Історія професійної етики.

Предмет та об'єкт професійної етики психолога. Етика як філософська наука. Сутність і значення поняття «мораль». Мораль як спосіб універсальної оцінки вчинків та поведінки особистості. Моральні цінності. Толерантність. Принцип справедливості та принцип обов'язку перед суспільством. Завдання професійної етики психолога. Поняття про «кодекс честі». Перші професійно-етичні кодекси часів середньовіччя XI- XII ст. Перші етичні кодекси психолога. Міжнародні організації психологів. Американська психологічна асоціація. Етичний кодекс психолога в Україні.

Тема 2. Принципи професійної етики психолога.

Принципи надання психологічної допомоги. Питання добровільного отримання допомоги. Основні поняття, принципи професійної етики психолога. Професійна таємниця і конфіденційність. Компетентність і відповідальність. Принципи етичної та юридичної правочинності. Благополуччя і професійна кооперація. Принцип морально-позитивного ефекту професійних дій психолога.

Тема 3. Професійні ризики у роботі психолога.

Цілісність особистості, професійна деформація і вигорання в роботі психолога. Проблема професійної деструкції у розвитку психолога. Особисті переконання психолога та їх вплив на професійну діяльність.

Змістовий модуль 2.

ЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ТА СТАНДАРТИ В РОБОТІ ПСИХОЛОГА

Тема 4. Етичні проблеми окремих напрямків діяльності психолога.

Надцінність психолога. Самоствердження. Надмірна природність чи штучність психолога. Переоцінювання ролі психодіагностики. Переживання проблем інших як своїх. Вільне поводження з психодіагностичним інструментарієм. Жорстке дотримання обраної гіпотези. Прагнення обов'язково дати пораду. Моральні колізії в роботі психолога. Маніпулювання. Перенос і контрперенос. Розмежування особистих і професійних ставлень.

Тема 5. Моральні проблеми роботи психолога в особливих ситуаціях.

Робота з людьми в екстремальних ситуаціях і станах, її моральні ризики та проблеми. Етичні аспекти геронтопсихології. Психологічні проблеми спілкування у старечому віці.

Тема 6. Імідж та етикет психолога. Основні фактори підтримки професіоналізму психолога. Основи етикету і ділової культури в роботі психолога. Професійний імідж психолога та зміцнення авторитету психології в суспільстві. Психологічна структура іміджу психолога-професіонала.

Методи навчання: В умовах кредитної технології навчання найбільш ефективними є методи, спрямовані на формування активної позиції здобувачів вищої освіти, активізацію та стимулювання їх навчально-пізнавальної і пошукової діяльності:

Словесні: лекції (тематична/проблемна), пояснення, проблемна бесіда, дискусія, диспут, мозковий штурм тощо.

Наочні: пояснювально-ілюстративний метод, показ і обговорення навчальної презентації тощо.

Практичні: метод кейса, метод портфоліо, метод моделювання практичних ситуацій, розв'язування психологічних задач, професійно-зорієнтованих ситуацій, ігри (ділові, рольові, симуляційні), робота в малих групах, виконання практичних вправ тощ

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Своєчасне виконання самостійної роботи є обов'язковим. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Відпрацювання занять, що були пропущені або не підготовлені (незадовільні оцінки) відбуваються на консультаціях згідно графіку.

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувачі вищої освіти дотримуються правил академічної доброчесності згідно Положення про академічну доброчесність у БДПУ. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем.

Політика щодо відвідування. Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають лекції і практичні заняття курсу. У будь-якому випадку здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: Вивчення курсу потребує використання офісних програм призначені для основної маси користувачів.

Система оцінювання та вимоги:

Максимальна сума балів буде складати 100.

Максимальна кількість балів за поточне оцінювання – 50 (враховуючи бали за виконання завдань самостійної роботи і творчого завдання)

Максимальна кількість балів за іспит (тестові завдання) – 50 балів.

Форма звітності у I семестрі: іспит

При оцінюванні кожного змістового модуля враховуються такі основні елементи навчальної діяльності студента:

- 1. Відповідь на практичному занятті максимально 2 бали.**
- 2. Виконання самостійної роботи максимально 6 балів.**
- 3. Виконання творчого завдання до 20 балів.**

1. Бали за участь та відповіді на практичному занятті:

2 бали отримує студент, який виявив всебічні, систематичні і глибокі знання навчально-програмного матеріалу теми, послідовно та логічно, у повному обсязі розкрив зміст питання, вільно володіє термінологією, орієнтується у попередньому матеріалі, правильно відповідає на додаткові питання, робить висновки; виявляє ініціативність і активність у роботі з практичним матеріалом; здійснює самоаналіз

1.5 бали отримує студент, який виявив повне знання навчального матеріалу теми, послідовно та логічно, розкрив зміст питання, вільно володіє термінологією, правильно відповідає на додаткові питання, робить висновки; активний у роботі з практичним матеріалом; здійснює самоаналіз

1 бал отримує студент, який виявив певні знання навчального матеріалу теми, розкрив зміст питання, але не послідовно й не в повному обсязі, володіє термінологією, не завжди правильно відповідає на додаткові питання, має труднощі у формулюванні висновків: виявляє малу активності у роботі з практичним матеріалом; не здійснює самоаналіз

0.5 балів отримує студент, який виявив прогалини у знаннях навчально-програмного матеріалу теми, припускає помилки у розкритті змісту питання, має труднощі у розкритті змісту термінів, формулюванні висновків, не орієнтується у попередньому матеріалі. не виявляє активності у роботі з практичним матеріалом; не здійснює самоаналіз

2. Бали за виконання самостійної роботи з теми (максимально 6 балів):

4 бали – повне, правильне, логічне розкриття теми самостійної роботи.

1 бал – лаконічність, змістовність матеріалу, власна точка зору

1 бал – дотримання норм форматування тексту.

3. Виконання творчого завдання (максимально 20 балів):

10 балів – включення всіх елементів, їх змістовність, відповідність тематики тренінгу;

10 балів – креативність, творчий підхід, дизайн презентації/постера

Для оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти застосовується внутрішня університетська шкала. Мінімальний пороговий рівень оцінки з освітньої компоненти є єдиним в Університеті, не залежить від форм і методів оцінювання, складає 50 балів.

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Список рекомендованих джерел

Основні

1. Винославська О. В. Професійна етика психолога : метод. Рекомендації. Київ : КПІ ім. І. Сікорського, 2025. [електронний ресурс].psy.kpi.ua
2. Етичний кодекс психолога. Психолог. 2020. № 43 (139). С. 1-4 (вкладка).
3. Болотова В. О., Ляшенко Н. О., Агаларова К. А. Іміджологія : текст лекцій для студентів спеціальностей 054 «Соціологія», 061 «Журналістика». Харків : НТУ «ХПІ», 2021. 150 с.
4. Етика професійної діяльності психолога : навч.-метод. матеріали / Н. С. Разумейко (відп. уклад.). Чернігів : Академія соціального служіння, 2021. [електронний ресурс].
academysps.edu.ua
5. Колтунович Т. А. Етичний кодекс психолога : навч.-метод. посіб. Чернівці : Рута, 2021. 232 с.
6. Малахов В. А. Етика : курс лекцій : навч. посібник. Київ : Либідь, 2018. 384 с.
7. Піркова О. Д. Професійна етика психолога-практика : навч.-метод. посіб. Київ : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2021. 150 с.

Допоміжні

1. Кайдалова Л. Г., Пляка Л. В., Альохіна Н. В., Шаповалова В. С. Психологія спілкування : навчальний посібник. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : НФаУ, 2018. 140 с.
2. Матійків І. М., Ковальчук З. Я. Професійна майстерність психолога : навч.-метод. посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2016. 340 с.
3. Панок В. Г. Психологічна служба : навчально-методичний посібник для студентів і викладачів. Кам'янець-Подільський : ТОВ Друкарня Рута, 2012. 488 с.

4. Періг І. М. Вступ до спеціальності “Психологія” : навчально-методичний посібник для студентів спеціальності “Психологія”, “Практична психологія”. Тернопіль : ТНТУ імені Івана Пулюя, 2017. 63 с.
5. Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України. Наказ МОН від 22.05.2018. № 509.
6. Професійна етика психолога : методичні рекомендації / уклад. колектив кафедри психології. Київ : НТУУ «КПІ», 2020. 24 с. [електронний ресурс]. psy.kpi.ua
7. Психологічна служба : підруч. / В. Г.Панок (наук. ред.), А. Г.Обухівська, В.Д. Острова та ін. Київ : Ніка-Центр, 2016. 362 с.
8. Психологічна служба в закладах освіти : навч.-метод. посіб. для студ. пед. вузів / Уклад. Т. М. Дука. Умань : ВП Ц «Візаві», 2018. 192 с.
9. Психологічна служба в системі освіти : курс лекцій / Укладач: І. С. Загурська. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. 166 с.
10. Сучасне українське ділове мовлення : навч. посібник / За ред. В. Калашника, А. Нелюби. 2-ге доп. Вид. Харків : Торсінг, 2020. 384 с.
11. Шевченко Л. О., Чепіга Л. П. Практична психологія : навч. посібник. Харків : Константа, 2018. 191 с.
12. Яценко Т.С., Глузман О.В., Усатенко О.М. Методологія професійної підготовки практичного психолога. Дніпропетровськ : Інновація, 2014. 192 с.

Інформаційні ресурси

1. <https://library.bdpu.org.ua/> Бібліотека БДПУ
2. <http://www.nbuv.gov.ua/> Національна бібліотека імені В. І. Вернадського
3. <http://nplu.org/> Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого
4. <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe>
[C21COM=F&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?C21COM=F&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB) Електронна бібліотека
 “УКРАЇНКА”
5. <https://zounb.zp.ua/> Запорізька обласна універсальна наукова бібліотека
6. <https://kdket.lcloud.in.ua/ebook/224> Навчальна хмара. Електронні підручники.